

عنوان مقاله:

فردوسی و شاهنامه در منظومه های پهلوانی، دینی و تاریخی پس از او (ذیلی بر سرچشمه های فردوسی شناسی)

محل انتشار:

دو فصلنامه پژوهشهای ادب عرفانی (گوهر گویا)، دوره 2، شماره 4 (سال: 1387)

تعداد صفحات اصل مقاله: 32

نویسنده:

سجاد آیدنلو - استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پیام نور ارومیه

خلاصه مقاله:

منظومه هایی که پس از شاهنامه و غالباً به پیروی از آن، در زمینه های پهلوانی، دینی و تاریخی به نظم درآمده اند، از مآخذی هستند که کمتر مورد توجه فردوسی شناسان است. حال آنکه سراینندگان بیشتر این آثار افزون بر تأثرات فراوان زبانی، ادبی و اندیشگی از شاهنامه، به صورتهای گوناگون از فردوسی و شاهنامه نام برده اند که گردآوری و بررسی مجموع این اشارات نکته های تازه و درخور بحثی درباره سرگذشت حکیم توس و نظم شاهنامه و نیز تلقیهای رایج نسبت به آن در فرهنگ ایران، پیش روی می نهد. نتیجه پژوهش در آن دسته از منظومه هایی که متن منقح چاپی یا نسخه برگردان آنها قابل دسترسی است، زیر چند عنوان/ موضوع تقسیم بندی می شود. الف) ستایش و بزرگداشت فردوسی و شاهنامه که در اغلب این آثار دیده می شود و ویژگی عام فرهنگ و ادب ایران در همه ادوار پس از فردوسی است. ب) سرگذشت فردوسی و نظم شاهنامه که به پیروی از سنت ادبی و تاریخی، ناظر بر برخی از افسانه های احوال فردوسی و چگونگی سرایش شاهنامه است؛ ولی در این میان مواردی به سان نقش کرامیان در شاهنامه سرایی، داستان آمرزش و بهشتی شدن فردوسی به سبب بیعتی توحیدی که به استناد دست نویسهای معتبر شاهنامه الحاقی است و انتساب عنوان/ صفت «مرد غازی» به فردوسی، از اشارات سزاوار توجه است. ج) خرده گیری بر فردوسی و شاهنامه. در اینجا ایرادها و نقدها از چند منظر مختلف بیان شده است؛ از جمله: نشان دادن ضعفهای پهلوان اصلی شاهنامه رستم و برتری جهان پهلوان منظومه خویش بر او، ناخشنودی از سروده نشدن داستانی خاص از سوی فردوسی، اعتراض به انتقاد فردوسی بر سخن سست دقیقی، تعریض به مذهب و عقاید فردوسی، تاختن بر محتوای مغانه (ایران پیش از اسلام) شاهنامه در برابر منظومه های دینی و معرفی فردوسی به عنوان ستاینده کافران و گبران) ادعای برابری با فردوسی و برتری بر او.

کلمات کلیدی:

فردوسی، شاهنامه، منظومه های پهلوانی، تاریخی و دینی، سرچشمه های فردوسی شناسی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1209585>

